

Győri Ítéltábla
Pf.IV.20.002/2017/4/I.szám

A Győri Ítéltábla a Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a dr. Busa Barbara ügyvéd által képviselt **I.r., II.r.** és dr. Busa Barbara ügyvéd által képviselt **III.r. alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Győri Törvényszék 2016. október 26. napján kelt P.20.957/2014/34. sorszám alatti ítéletével szemben az I., III.r. alperesek 36. sorszám alatti fellebbezése folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbeezett rendelkezéseit részben megváltoztatja és a 2005. augusztus 24. napján megkötött kölcsönszerződés III. pontjának egyes kikötéseit, illetőleg V.4. pontjának egyes kikötéseit tisztességtelen szerződési feltétel jogcímén előterjesztett keresetét elutasítja.

Kötelezi a bíróság a felperest, hogy fizessen meg az I., III.r. alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak összesen 47.000,- (Negyvenhétezer) Ft másodfokú perköltséget, viselje ezt meghaladóan a fellebbezési eljárásban felmerült költségeit.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az irányadó tényállás szerint a felperes és a II.r. alperes, (adósok) 2005. augusztus 24. napján közjegyzői okiratba foglalt deviza alapú kölcsön és jelzálogszerződést kötöttek az I. és III.r. alperessel (hitelezők). Az adósok a kölcsön igénylése kapcsán tájékoztak az I.r. alperes bankfiókjában ahol, az I.r. alperes Üzletszabályzata és Hirdetménye is kifüggesztésre került. A kölcsönszerződés I.2. pontja rögzítette, hogy a kölcsön összege 690.000,-Ft, amelynek devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott devizavételi árfolyamon történik, melyről az adósokat a hitelezők a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatják. A szerződés I.3.d. pontja a folyósítás egyik feltételként rögzítette az igényelt kölcsönösszeg 1 %-ának megfelelő összegű hitelkeret beállítási jutalék megfizetését. A szerződés II. pontja szerint az induló teljes hiteldíjmutató (THM) a közjegyzői okirat aláírásakor évi 5,95 % volt. A megállapodás II.1. és 2. pontjaiban évi 2,49 % ügyleti kamatot és évi 3 % kezelési költséget kötöttek ki. Az adósok kötelezték magukat, hogy a devizában nyilvántartott kölcsön forint ellenértékének megfelelő összeget kölcsön jogcímén, annak járulékait és a késedelmi kamatot a közjegyzői okirat szerint az esedékességkor megfizetik a hitelezőknek. Megállapodtak abban is, hogy a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az adósok terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében annak közokirati tanúsításaként az adósoknak a hitelezőknél vezetett számlái és a hitelezők vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt fogadják el, továbbá alávetik magukat annak, hogy a közjegyzői okirat alapján a terhükre fennálló kölcsön- és járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is a hitelezők felkérésére ilyen módon közjegyző tanúsítsa. A szerződés III.1. pontja szerint a kölcsön futamideje 20 év, a törlesztőrészletek száma 240. A közjegyzői okirat aláírásának napján a törlesztőrészlet

összegét a felek a bank által 2005. augusztus 22. napján alkalmazott deviza eladási árfolyam figyelembevételével 199 CHF-ben (svájci frank) határozták meg. Az adósok tudomásul vették, hogy ha a szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes, bank által alkalmazott forint / devizaárfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, amelynek kockázat vagyoni kihatásai teljes mértékben ők viselik. Azt is elismerték, hogy a szerződés aláírását megelőzően a hitelezők általános Üzletszabályzatát, s a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú konzorciális **Bank** hitelekéről szóló Üzletszabályzatát kézhez kapták, az abban foglaltakat megismerték, megértették és magukra nézve kötelezőnek elfogadták. Az I.r. alperes 2005. szeptember 23. napján folyósította a kölcsönt felperes részére, amikor a felperes 69.693,-Ft hitelkeret beállítási jutalékot fizetett az I.r. alperesnek. A felperes 2015. január 5-éig kifizette a törlesztőrészeket. Az I.r. alperes 2015. április hónapban felperessel elszámolt, az elszámolással szemben felperes panasszal nem élt.

A felperes kereseti kérelmében a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérte. Keresetének indokai szerint az Üzletszabályzat rendelkezései nem váltak a szerződés részévé, ehhez a felperesnek azt alá kellett volna írnia azt részére át kellett volna adni, az Üzletszabályzat a közzététellel nem vált a szerződés részévé. A devizaelszámolási kölcsön eltért a szokásos szerződési gyakorlattól, ezért az erre vonatkozó feltételeket kifejezetten el kellett volna fogadtatni a felperessel, mint fogyasztóval. A szerződés teljes érvénytelenségének okaként hivatkozott a szerződés Hpt. 213. §. a.), b.) és e.) pontjaiba ütközésére, előadva, hogy a törlesztőrészek száma, összege, esedékessége nem került egyértelműen meghatározásra, hiányzik a szerződéssel kapcsolatos összes költség meghatározása. Kereseti kérelme kiterjedt az Üzletszabályzat kézhezvételére és elfogadására (V.4. pont, kölcsönszerződés 11. oldal utolsó két bek.), a hitelkeret beállítási jutalékra (I.3.d. pont), a kezelési költségre (II.2. pont), fennálló tartozás közjegyzői tanúsítására (III.pont (1) bek.), vonatkozó szerződéses kikötések tisztességtelenségének megállapítására.

Az I., III.r. alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatták, hogy az Üzletszabályzatok a felperes aláírásának hiányban nem váltak a szerződés részévé, miután a felperes a közokiratba foglaltan elismerte azok átvételét, valamint azt, hogy a hirdetményben és az Üzletszabályzatban foglaltakat a jogviszony részévé teszik. Állították, hogy a hitelkeret beállítási jutalék és a kezelési költség címén járó összegek fejében szolgáltatást nyújtottak, a hitelkeret beállítási jutalék a folyósítással kapcsolatos feladatok elvégzéséért került felszámításra. A Kúria 1/2016. számú jogegységi döntésére való utalással állították, hogy a felek által kötött kölcsönszerződés megfelel a Hpt. 213. §. (1) bekezdés a.) és e.) pontjainak.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a felperes és az I., III.r. alperesek által 2005. augusztus 24. napján megkötött kölcsönszerződés I.3.d. pontja, valamint a III. pont azon rendelkezése, mely szerint „a szerződő felek megállapodnak abban, hogy a jelen közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az adósok terhére mindenkor fennálló kölcsön és járuléktartozás tekintetében, annak közokirati tanúsításaként az adósoknak a hitelezőknél vezetett számlái, és a hitelezők vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt fogadják el. Az adósok és a zálogkötelezettek alávetik magukat annak, hogy a jelen közjegyzői okirat alapján az adósok terhére fennálló kölcsön és egyéb járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is, a hitelezők felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa” és - az V.4. pontjának azon rendelkezése, amely szerint „az adósok és a zálogkötelezettek kijelentik, hogy a jelen szerződés aláírását megelőzően a hitelezők általános Üzletszabályzatát és a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú konzorciális **Bank** hitelekéről szóló Üzletszabályzatát

kézhez kapták, az abban foglaltakat megismerték, megértették és magukra nézve kötelezőnek elfogadták" érvénytelen, azok a felperest nem kötik.

Elrendelte a felperes által érvénytelen rendelkezés alapján a hitelkeret beállítási jutalék címén megfizetett 69.693,-Ft beszámítását előtörlesztésként a felperesnek az I.r. alperes felé fennálló tartozásába, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az I., III.r. alpereseket egyetemlegesen a az Állam javára 7.200,-Ft feljegyzett kereseti illeték megfizetésére kötelezte azzal, hogy a további 28.800,-Ft feljegyzett kereseti illetéket az állam viseli. Megállapította, hogy a peres felek a felmerült költségeiket maguk viselik.

A törvényszék a régi Ptk. szabályai alapján megállapította, hogy az Üzletszabályzatok átvételére és azoknak a jogviszony részévé tételére vonatkozó kikötései a Ptk. 205/A §. (1) bekezdése alapján az általános szerződési feltételnek minősülnek. Ahhoz, hogy ezek a szerződés részévé váljanak elegendő, ha alkalmazójuk lehetővé tette, hogy tartalmukat a másik fél megismerje, a szerződő felek általi aláírás nem jogszabályi előírás, így az ÁSZF rendelkezései a felek megállapodásának a részévé váltak (Ptk. 205/B §. (1) bekezdés). A bíróság álláspontja szerint az a tény, hogy a közokiratba foglalt kölcsönszerződésben a felperes nyilatkozott arról, hogy az ÁSZF-ben és a Hirdetményben foglaltakat kifejezetten a kölcsönjogviszony részévé teszi, ezt követően azoknak megfelelően teljesítette a kölcsönszerződést, azt jelentette, hogy az ÁSZF-ben, Hirdetményben foglalt szerződési feltételeket elfogadta.

A felperes által megjelölt szerződéses kikötések tisztességtelenségét vizsgálva kifejtette, hogy a kezelési költségre, a folyósítási jutalékra, az Üzletszabályzatok átvételére vonatkozó kikötések, valamint az a szerződés III. pontjának (2)-(3) bekezdésében rögzített egyoldalú adósi kötelezettségvállalás amely szerint elfogadják a mindenkor tartozásuk közokirati tanúsításaként a hitelező bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt, olyan általános szerződési feltételek, amelyeket a felek egyedileg nem tárgyaltak meg. A szerződéskötéskor hatályban volt 41/1997. (III.5.) Kormányrendelet 12. §. d.) és g.) pontjának és a Hpt. 2. számú melléklet I.10.3. pontjának rendelkezései lehetővé tették a pénzüintézetek számára, hogy a kamaton kívül más költséget is felszámoljanak. Álláspontja szerint a tömeges méretűvé vált hitelezés lebonyolítása, kezelése, nyilvántartása, behajtása a hitelkonstrukciók kidolgozása céljából a pénzüintézetek technikai és személyi apparátust tartanak fel, amelyek működése olyan jelentős ügyviteli költségeket generál, amit a kölcsön használatáért, a kockázatért fizetendő kamat nem ellentételez. A professzionális hitelezés működése nem pusztán a pénzüintézetek, hanem a hitelt igénybe vevők érdekében is áll, ezért ennek költségeinek viselése teljes körűen a pénzüintézetektől nem várható el, azokat jogszerűen háríthatja át a vele szerződő ügyfelekre. Ez okból az általánnyelleggel, százalékos mértékben meghatározható költségek (kezelési költség) a kölcsönszerződésben felszámíthatók, azok nem tekinthetők ellentételezés nélkülinek, ennek okán tisztességtelennek.

- A keresetnek helyt adó ítéleti rendelkezések körében a felperes helytálló hivatkozásának tekintette, hogy a hitelkeret beállítási jutalék tisztességtelen kikötésnek minősül. Álláspontja szerint a hitelező a kölcsönzött pénzösszeg rendelkezésre bocsátásával csak a kölcsönszerződésen alapuló szolgáltatási kötelezettségét teljesíti, nem nyújt olyan többlétszolgáltatást, amelyért díjazás illelhetné meg, különös tekintettel a kezelési költség felszámítására. A hitelkeret beállítási jutalék kikötése által a fogyasztó kedvezőtlenebb helyzetbe kerül, e feltétel a felek viszonyában az adóssra egyoldalúan hátrányos egyensúlytalanságot eredményez. Az I., III.r. alperesek azon érvelése, hogy a hitelkeret beállítási jutalék a folyósítással kapcsolatos feladatok elvégzéséért (folyósítási feltételek teljesülésének ellenőrzése, a folyósítás végrehajtása) kerül felszámításra, a felek megállapodásából nem olvasható ki. Bár a szerződéskötéskor hatályos jogszabályok a folyósítási jutalék felszámításának lehetőséget biztosították, ez nem mentesítette az általános szerződési feltételt megfogalmazó I.r. alperest azon kötelezettség alól, hogy egyértelműen és beazonosíthatóan meghatározza azt a szolgáltatást, amelynek ellentételezésére meghatározott tartalmú kezelési költség

kikötése mellett a hitelkeret beállítási jutalék megállapításra került. A Kúria 6/2013. Polgári Jogegységi Határozat 5. pontjára való hivatkozással kifejtette, hogy a szerződés a folyósítási jutaléokra vonatkozó kikötés figyelmen kívül hagyásával is teljesíthető, ennek az a következménye, hogy az érvénytelen rendelkezés figyelmen kívül hagyásával újra kell számolni a felperes tartozását. Ezért az elszámolási törvény (2014. évi XL. törvény) 5. §. (2) bekezdésében rögzített elvet alkalmazva a folyósítási jutalékot, mint túlfizetést előtörlesztésként beszámította az I.r. alperes felé fennálló tartozásába.

- A 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. §. (1) bekezdés b.) és j.) pontjai alapján helytállónak ítélte felperesnek azt az álláspontját, hogy a szerződés azon rendelkezései, melyek szerint az Üzletszabályzatokat átvette, illetve tartozása tekintetében a hitelező bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt elfogadja, tisztességtelenek. E körben kifejtette, hogy a közjegyzői ténytanúsítvánnyal kapcsolatos szerződéses kikötés, mint „biankó tartozáselismerés” egyoldalúan a bankot jogosítja fel arra, hogy a szerződésben foglaltakat értelmezve kinyilatkoztassa, mennyi az adós aktuális tartozása, szerződésszerű-e a teljesítése. Leggyakrabban a szerződés felmondása kapcsán kerül sor közjegyzői tanúsítvány kiállítására, és a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal történő ellátására, melynek megtörténtét követően az adós végrehajtás megszüntetésére, illetőleg korlátozási perindításra kényszerül, ahol őt terheli annak bizonyítása, hogy a végrehajtani kért követelés érvényesen nem jött létre (Pp. 369. §.) E kikötéssel a hitelezők kizárták az adósokat abból az egyeztetési folyamatból, melynek célja vita esetén a szerződésszerű teljesítés megállapítása.

Az Üzletszabályzatok átvételének fogyasztó általi elismertetését az általános szerződési feltételbe foglaltan azért értékelte tisztességtelennek, mert ez által a fogyasztónak kellene bizonyítania, hogy az Üzletszabályzatot nem vette át, ami a Kormányrendelet 1. §. (1) bekezdés j.) pontjában írtakat kimeríti. A törvényszék a felperes valamennyi kereseti kérelmét figyelembe véve a felperes pernyertességének arányát 20 %-ban határozta meg, és ennek figyelembevételével rendelkezett a felmerült perköltség viseléséről.

Az elsőfokú ítélettel szemben az I. és III.r. alperes élt fellebbezéssel, amelyben annak megváltoztatását és a kereset teljes egészében történő elutasítását, felperes perköltségben való marasztalását kérték.

- Fellebbezésük indokolása szerint helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a hitelkeret beállítási jutalék felszámítására a jogszabályok lehetőséget biztosítottak, de tévesen jutott arra az álláspontra, hogy ez a kikötés érvénytelen. A jogszabályok nem írtak elő számukra olyan követelményt, hogy a szerződésben részletesen meg kell jelölni a jutalék mögött álló banki szolgáltatást. A szerződéskötéskor hatályos Ptk. 209/B. §. (5) bekezdése alapján ezen feltétel tisztességtelensége csak abban az esetben lett volna megállapítható, ha a feltétel nem világos és nem érthető. A 2/2012. (XII.10.) PK véleményre való hivatkozással hangsúlyozták, hogy csak a kikötés jogszabályba ütközése esetén térhet át a bíróság a tisztességtelenség vizsgálatára. Mivel az elsőfokú bíróság sem állapított meg jogszabályba ütközést ezen kikötésre vonatkozóan, a kikötés tisztességtelenségének vizsgálatára nem lett volna lehetőség. Ezen érvelés mellett másodlagosan arra hivatkoztak, hogy a szerződés I.3. pontja egyértelműen tartalmazta, hogy a jutalék megfizetésére felperes köteles, az igényelt kölcsönösszeg 1 %-ának megfelelő összegben. A hitelkeret beállítási jutalék azon okból jelent meg a folyósítási feltételek között, mivel a folyósításhoz kapcsolódik, megfizetése a folyósítás feltétele. Ez a körülmény egyértelművé teszi, hogy a folyósítás ellentételezésére szolgál. Az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg, hogy hitelkeret beállítási jutalék mögött nem áll többszolgáltatás és a folyósítás olyan szolgáltatás, amit már tartalmaz a kezelési költség. A felek valós megállapodása az volt, hogy a folyósítás elvégzéséért külön jutalékot számítanak fel alperesek, a kezelési költség a folyósítást követően

felmerülő költségek fedezetére kerül felszámításra. Az elsőfokú bíróság döntése nem következetes, mert a kezelési költség körében elfogadta, hogy nem került tételesen megjelölésre a mögöttes álló szolgáltatás, míg a hitelkeret beállítási jutaléknál ezt hiányossággként ítélte meg. A hitelkeret beállítási jutalék tekintetében a 2/2012. (XII.10.) PK véleményben megfogalmazott elvárás teljes mértékben teljesül, az azért szerepelt a folyósítási feltételek között, mert a folyósítás érdekében kell megfizetni, mértéke konkrét, megfogalmazása egyértelmű és közérthető.

- Érvelésük szerint a szerződés III. pontjában szereplő közjegyzői ténytanúsítványra vonatkozó feltétel tisztességtelenségének megállapítása is megalapozatlan. A Hpt. 2. számú melléklet 10.3. pontja kötelezettségként írta elő a pénzügyi intézetek számára a folyósított kölcsönök nyilvántartását, az I., III.r. alperesek ennek okán a felettük felügyeletet gyakorló szerv által engedélyezett nyilvántartási rendszert és szakértelemmel rendelkező apparátust működtetnek. A közokiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az I., III.r. alperesek számára a szerződés záradékkal történő ellátásával megnyílik a közvetlen végrehajtás lehetősége. A felperes a hitelezővel szemben indítható végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben bizonyíthatja azt, hogy tartozása a hitelezővel szemben kevesebb, vagy megszűnt. Ehhez képest a közjegyzői ténytanúsítvány kiállítása, illetőleg alperesek közlése arról, hogy milyen összegben tartják nyilván a tartozást a bizonyítást nem teszi terhesebbé felperes kárára. Amennyiben végrehajtási záradék kiállításával történik a végrehajtás elrendelése, nem válik terhesebbé a bizonyítási eljárás lefolytatása, ha a Vht. szerinti közjegyzői ténytanúsítvány kiállítására is sor kerül. Mindkét esetben a felperes által vitatott összeg tekintetében a tartozás fennállását az alperesnek kell bizonyítania, az esetlegesen vitatott teljesítéseket neki kell igazolnia. Kifejezetten indokolt, hogy a pénzügyi intézmény a nyújtott kölcsönrel összefüggő követelését az erre a célra is szolgáló nyilvántartása (könyvei, kimutatásai) alapján állapítsa meg. Számára a banki kimutatások, nyilvántartások jelentik azt az adatbázist, amely alkalmas a befolyt összegek, valamint a kinnlevőségek elszámolásának a biztosítására.

A Hpt. 206. §. (2) bekezdése módot ad az adósnak arra, hogy a részére nyújtott tájékoztatás tartalmát vitassa, azzal szemben kifogással éljen, amely nem érinti az ügyfélnek a 28/2014(VIII.23.) MNB rendeletben (2-4.§.) szabályozott jogorvoslatot biztosító panasz jogát. Ha a felek a szerződésben megállapodtak egymással arról, hogy a pénzügyi intézmény által vezetett könyvekből kiolvasott követelést kell az adós tartozásának tekinteni azzal, hogy a pénzügyi intézménynek az erre vonatkozó állítását közjegyzői tanúsítvány hitelesíti, az erre vonatkozó szerződéses kikötés nem minősülhet tisztességtelennek. A Ptk. 209. §. (6) bekezdésének rendelkezéséből az következik, hogy nem ütközik a tisztességtelen szerződéses kikötés tilalmába az olyan tartalmú szerződéses megállapodás, amely az adós tartozása fennállását és mértékét bizonyítottan fogadja el, feltéve, hogy a pénzügyi intézmény

- a Hpt. rendelkezéseit betartva teljesíti a fogyasztóval szemben fennálló tájékoztatási és forgalmi összesítő közlésére vonatkozó kötelezettségét és

- a közjegyző az adóssal közölt követelés összegéről a Hpt-ben írt részletezés szerint ténytanúsítványt állít ki.

- A szerződés V.4. pontjában szereplő Üzletszabályzat kézhez vételére vonatkozó rendelkezés tisztességtelenségét is alaptalanul állapította meg az elsőfokú bíróság. Az elsőfokú bíróság helyes megállapításának tekintette, hogy nem volt szükség az Üzletszabályzatok, mint általános szerződési feltételek külön aláírására ahhoz, hogy a felek megállapodásának részévé váljon azok tartalma. Az elsőfokú bíróságnak azon megállapítása, hogy felperes megfelelően teljesítette a kölcsönszerződést, azt jelentette, hogy az Üzletszabályzatokat elfogadta. A perbeli adatok alapján nem volt vitás, hogy a felek az Üzletszabályzatban foglaltakat a jogviszony részévé tették, ennek megfelelően került teljesítésre a szerződés. Miután az Üzletszabályzat kézhezvétele körében tett szerződéses rendelkezés teljes mértékben világos és érthető módon került megfogalmazásra, helytelen az

elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy ez a kikötés azért tisztességtelen, mert a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

A felperes az alperesek fellebbezése által támadott ítéleti rendelkezések helybenhagyását kérte. Érvelése szerint attól, hogy a jogszabály megengedi bármely egyéb díj, költség felszámítását, még nem válik a kikötés tisztességesse, arra kizárólag akkor van lehetőség, ha a bank részéről van olyan, a szerződésből megállapítható szolgáltatás, amelyért ellenszolgáltatás jár. (Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.../2016/4-II.). A banki munkavállalók bérének, az informatikai rendszer költségének, a befizetések nyilvántartásának a szerződésben kellett volna szerepelnie, mint olyan szolgáltatásnak, amelyekért ellenszolgáltatás jár. A kölcsön ellenszolgáltatása a kamat, a Hpt. értelmező rendelkezése rögzíti, hogy mi tartozik a kölcsön szolgáltatás körébe, a felsorolt szolgáltatások a kölcsön részét képezik, így ezekért külön díj nem számítható fel.

Az alperesek alaptalan hivatkozásának tekintette, hogy jogszabály nem tiltotta a hitelezői nyilvántartás alkalmazását, miután a tisztességtelenségnek az a lényege, hogy a jogszabályok nem tudják időben lekövetni a felek szerződéses szabadsága körében kialakult hátrányos helyzeteket, azok kiküszöbölését a bíróságra bízta (BH.2012.247.). Az alperesek nem hivatkozhatnak arra, hogy a közjegyző előtt tett nyilatkozat a tisztességesseget megalapozza, mert a közjegyző csak annyit tanúsít, hogy a nyilatkozatot az adós megtette, a szerződési feltételt elfogadta, a közjegyzői okiratba foglalás nem jelenti, hogy a feltétel egyedileg megtárgyaltnak tekinthető. Önmagában az, hogy a szerződés nem tartalmaz utalást az I.r. alperes Üzletszabályzatára, vagy általános szerződési feltételeire, illetve, hogy közjegyzői okiratba foglaltan jött létre, nem jelenti azt, hogy a szerződés tartalma a felek tárgyalásának eredményeként került megfogalmazásra. A perbeli kikötés kizárólag a hitelező nyilvántartását tekinti hitelesnek az adós tartozásának meghatározásakor, így feljogosította a hitelezőt arra, hogy kizárólag saját nyilvántartásai alapján határozza meg, hogy az adós teljesítését szerződésszerűnek fogadja-e el. A hitelező alappal arra sem hivatkozhat, hogy a könyvelése a bankfelügyelet által rendszeresen ellenőrzött, a felügyeleti ellenőrzés ugyanis nem terjed ki az egyedi számlavezetés pontatlanságára. A hitelezőnek az a hivatkozása sem helytálló, hogy a kikötés banki bizonylatok alapulvételére az adós érdekét szolgálja, mivel a hitelező rendelkezik olyan megfelelő informatikai háttérrel, amely a szerződés feltételei szerinti teljesítést pontosan számon tudja tartani. A hitelező nem vizsgálja, hogy a rendszer az adós érdekeinek megfelelően értékeli-e a szerződéses feltételeket, a díjakat és azok elszámolásának módját. A hitelező arra sem hivatkozhat, hogy adósnak módja volt a teljesítések könyvelésének ellenőrzésére a kivonattal, vagy az éves elszámolás elküldése alkalmával. A korábbi esetleges vitatás sem írja felül azt, hogy közvetlen végrehajtás esetén ne a hibás banki bizonylatokból induljon ki. A követelés pontos összegének bizonyítása a hitelezőt terheli az adóssal szemben a tartozás megfizetése iránt indított perben, a perbeli kikötés azonban lehetőség biztosít a számára arra, hogy ezt a bizonyítást kiiktatva közvetlenül végrehajtást kezdeményezhessen. Az adós szerződésben tett nyilatkozata a tartozás pontos összegének meghatározása nélkül a hitelezőt követelése összegének egyoldalú meghatározására feljogosító, és az abban foglaltakat feltétel nélkül elfogadó nyilatkozat volt, ezért tisztességtelen. Érvelésének megalapozottságát, a közjegyzői ténytanúsítvány Kormányrendelet alapján megállapítható tisztességtelenségét a bírói gyakorlat felhívásával kívánta alátámasztani. (Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.../2015/5-III., 5.Pf.../2016/4-II., BDT.2015.3420., Debreceni Ítéltábla Pf.II.../2015/6.)

Az Üzletszabályzat kézhezvételére vonatkozó rendelkezés érvénytelenségével kapcsolatosan utalt az Európai Unió Bíróságának a .../13. számú ügyében a 2008/48. európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseinek értelmezésével kapcsolatban kifejtett álláspontjára, amely a perbelivel azonos, illetőleg azzal hasonló tényállás mellett azt az álláspontját fejtette ki, hogy a szerződésben „az Üzletszabályzatot megismerte, átvette” szöveg tisztességtelen, mert azzal a hatással jár, hogy a fogyasztó hátrányára megfordítja a bizonyítási terhet, az ilyen jellegű szabványzáradék nehezebbé,

vagy lehetetlenné is teheti a fogyasztó azon jogának gyakorlását, hogy vitassa a hitelező valamelyik kötelezettségének maradéktalan teljesítését.

Az alperesek fellebbezése részben alapos.

Az elsőfokú ítéletnek a keresetet részben elutasító ítéleti rendelkezését a felek fellebbezéssel nem támadták, így az a Pp. 228. §. (4) bekezdése értelmében jogerőre emelkedett.

Az ítéletábra a másodfokú eljárás során kizárólag a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között vizsgálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét és ennek során megállapította, hogy a keresetnek részben helyt adó ítéleti rendelkezéssel szemben az I., III.r. alperesek által benyújtott fellebbezés részben, a 2005. augusztus 24. napján megkötött kölcsönszerződés III. pontjának egyes kikötéseit, illetőleg a V.4. pontjának egyes kikötéseit illetően, mert ezen szerződéses kikötések vonatkozásában a szerződési feltételek tisztességtelensége nem állapítható meg.

- A felek között létrejött 2005. augusztus 24. napján megkötött kölcsönszerződés III. pontjának a közvetlen végrehajthatóságot érintő rendelkezése az ítéletábra megítélése szerint - egyetértve a Kúria Pfv..../2016/5.számú határozatában kifejtett indokokkal - nem ütközik a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1. §. (1) bekezdés b.) és j.) pontjaiba. Ez a rendelkezés a bizonyítási terhet nem változtatja meg a fogyasztó hátrányára, arra nincs érdemi kihatása. E körben a másodfokú bíróság helytállónak tartja az I., III.r. alpereseknek azt az érvelését, hogy a szerződés III. pontjában szereplő közjegyzői ténytanúsítványra vonatkozó feltétel tisztességtelenségének megállapítására vonatkozó rendelkezés megalapozatlan. A követelésnek a hitelező általi peres eljárás útján való érvényesítése esetén a pénzügyi intézményt terheli ugyanis annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek keretében milyen összegű kölcsönt, milyen feltételek mellett folyósított az adósnak, az adós mennyit teljesített, s ennek eredményeképpen mekkora a fennálló tartozása. A pénzintézet ezirányú tényállításai nyilvánvalóan a saját nyilvántartásán alapulnak, ezeknek az adós általi vitatása esetén a pénzügyi intézménynek az alapul szolgáló nyilvántartások elszámolás elveit, módszerét és adatait be kell mutatnia, le kell vezetnie. Amennyiben az adós ezek megismerését követően is azt állítja, hogy a pénzügyi intézmény elszámolása nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg hibás a számítása, vagy az a tényállítása, hogy a banki nyilvántartásban szereplő adatokkal szemben a részéről nagyobb összegű teljesítés történt, úgy ezen állításait a Pp. 164. §. (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, azaz a bizonyítás általános szabályainak megfelelően neki kell bizonyítania. A bizonyítás fentiek szerinti menetét, a perben támadott ítéleti rendelkezés tehát nem befolyásolja.

Abban az esetben, ha a közokiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozat alapján annak végrehajtási záradékkal való ellátásával megindított végrehajtási eljárási folyamatban, úgy az adós a Pp. 369. §-ában foglalt tényekre hivatkozással végrehajtás megszüntetése, illetőleg korlátozása iránti pert kezdeményezhet, és ennek során a per alapjául szolgáló tényállításai bizonyítására a Pp. 164. §. (1) bekezdése értelmében ugyancsak ő köteles.

A keresettel támadott szerződéses rendelkezés nem biztosít több jogosultságot a pénzügyi intézménynek és nem ró többet a fogyasztóra annál, mint ami a Pp. okirati bizonyításra irányuló, továbbá a bizonyítási terhet és kötelezettséget meghatározó rendelkezéseiből (Pp. 164. §.), illetve a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátását, ekként a végrehajtásnak a peres út igénybevétele nélküli elrendelését lehetővé tevő (a perbeli szerződés megkötésekor a Vht. 21. § -ában jelenleg a 23/C §-ában és a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (Kjtv.) 112. §-ában jelenleg az utóbbiban foglalt) jogszabályi rendelkezésekből egyébként fakad. Ez a szerződéses

kikötés a Ptk. 209. §. (5) bekezdés második fordulata alapján nem minősülhet tisztességtelennek, mert a fenti jogszabályi előírásoknak megfelelően került az meghatározásra.

A rendelkezés olyan jogszabályi előírásoknak megfelelően került rögzítésre a szerződésben, amelyek összhangban állnak a végrehajtás közjegyzői okirat záradékolás útján való elrendelésének jogszabályi lehetőségével, azzal a jogintézménnyel, amely az Alkotmánybíróság ide vonatkozó határozata értelmében nem tekinthető alkotmányellenesnek és a szabályozás nem sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot (1423/B/2010. AB határozat 1245/B/2011. AB határozat, s amely az Európai Bíróság ..14 számú ügyben hozott határozata szerint nem összeegyeztethetetlen a 93/13. EGK irányelv fogyasztóvédelmi követelményeivel).

- Az ítéletábra álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy az Üzletszabályzatok átvételének elismertetése a fogyasztó által általános szerződési feltételben foglaltan tisztességtelen, mert ezáltal a fogyasztóra hárul annak bizonyítása, hogy az Üzletszabályzatot nem vette át, így ez a Kormányrendelet 1. §. (1) bekezdés j.) pontjában írtakat kimeríti. A fellebbezésnek ezzel kapcsolatos érveit a másodfokú bíróság is osztotta. Az elsőfokú bíróság kiindulópontja annyiban volt helyes, hogy nem volt szükség az Üzletszabályzatok, mint Általános Szerződési Feltételek külön aláírására ahhoz, hogy a felek megállapodásának részévé váljon azok tartalma. Miután az Üzletszabályzat kézhezvétele körében tett szerződéses rendelkezés teljes mértékben világos és érthető módon került megfogalmazása, az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg ezen kikötés tisztességtelenségét, ez a kikötés a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára nem változtatja meg.

- Az ítéletábra álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a felek között létrejött kölcsönszerződés I.3.d. pontjában foglalt, a hitelkeret beállítási jutalékra vonatkozó szerződéses kikötés tisztességtelenségét és az irányadó jogszabálynak megfelelően vont le ennek jogkövetkezményeit, amikor elrendelte a felperes által érvénytelen rendelkezés alapján a hitelkeret beállítási jutalék címén megfizetett összeg beszámítását az előtörlesztésként a felperesnek az I.r. alperes felé fennálló tartozásába.

A régi Ptk. 209/B §. (5) bekezdése értelmében a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a szolgáltatást és az ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötésekre, ha annak szövegezése egyértelmű és mindkét fél számára érthető. Mivel a perbeli esetben a kezelési költség és hitelkeret beállítási jutalék pontos definícióját a jogszabály rendelkezései nem adták meg, annak felszámítására és annak tartalmi meghatározása a szerződő felek megállapodása az irányadó. A Ptk. 209. §. (6) bekezdése alapján ezen kikötések tisztességtelensége vizsgálatának lehetősége nem volt kizárt.

A felperes kereseti kérelme kiterjedt a kölcsönszerződés II.2. pontjában írt kezelési költség érvénytelenségének, tisztességtelenségének megállapítására, az elsőfokú bíróság az ítéletben kifejtett indokok alapján ezen szerződéses kikötés tisztességtelenségére irányuló kereseti kérelmet elutasította. A keresetet elutasító döntéssel szemben a felek nem éltek fellebbezéssel, de az Ítéletábra a kezelési költség és a fellebbezéssel támadott hitelkeret beállítási jutalék intézményének összefüggésére tekintettel az alábbiakra kíván rámutatni.

A (Hpt.) 2. számú mellékletének I.10.3. pontja értelmében a hitel- és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység nemcsak a kölcsön átadását (folyósítását) takarja, hanem magában foglalja a hitelképesség vizsgálatával a hitel- és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsön nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, behajtásával kapcsolatos intézkedéseket is. A fenti tevékenységek ellentételezéseként - a szerződéskötéskor hatályos jogszabályok - nemcsak kamat, hanem egyéb ellenszolgáltatás (költség,

díj, jutalék) felszámítását is lehetővé tették. A Hpt. 210. §. (2) bekezdése szerint a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben a kamaton felül díj és egyéb költség is felszámítható. A Hpt. 212. §. (1) bekezdésében rögzített teljes hiteldíj mutató (THM) definíciójából eredően a kölcsönért fizetendő teher és a kamaton felüli folyósítási jutalék és egyéb, a kölcsön felhasználásával kapcsolatosan fizetendő költség is lehet. A 41/1997. (III.5.) Kormányrendelet 8. §. (1) bekezdéséből következően is a kamaton felül egyéb költség is felszámítható. A jelenleg hatályos jogszabályok és a kamaton felüli egyéb díjak, költségek, jutalékok felszámításának lehetőségéből kiindulva annak módját és mértékét pontosítják. A 83/2010. (III.25.) Kormányrendelet, valamint a fogyasztóknak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény 17/E §. (2) bekezdése is nevesítetten lehetővé teszi a folyósítási díj felszámítását és a hitelező ügyviteli költségeivel összefüggésben felmerült díjak kikötését is.

Az immár tömeges méretűvé vált hitelezés lebonyolítása, kezelése, nyilvántartása, behajtása a hitelkonstrukciók kidolgozása céljából a pénzintézetek technikai és személyi apparátus működtetnek, amelyek jelentős ügyviteli költségeket generálnak, amit a Hpt. 2. számú melléklet III.7. pont értelmében vett, a kölcsön használatáért, kockázataért fizetendő kamat nem ellentételez. A professzionális hitelezés működése nem pusztán a pénzintézetek, hanem a hitelt igénybe vevők érdekében is áll, ezért ennek költségei nem háríthatók kizárólag a pénzügyi szolgáltatókra. Ez okból azösszecszerűségében adósokként nem kalkulálható, de átalány jelleggel, százalékos mértékben meghatározható kiadások, költségek a kölcsönszerződésekben felszámíthatók, azok ellentételezés nélkülinek - és ennek okán tisztességtelennek - nem tekinthetők. A szerződéskötéskor hatályos jogszabályi háttér az ügyleti kamaton túlmutató költségek és díjak felszámítására lehetőséget adott, a pénzintézetek - fent részletezett - köztudomású költségei az ügyleti kamatban teljes mértékben nem térülnek meg, ezért a kezelési költség felszámítása többlétszolgáltatás hiányára hivatkozással nem tekinthető tisztességtelennek.

A Ptk. 209/B §-a előírja, hogy a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel, vagy más szerződésekkel való kapcsolatát. A kölcsönszerződés meghatározott pontjában (I.3.d. pont) kikötött úgynevezett hitelkeret beállítási jutalék tisztességtelensége vizsgálatakor más szerződési feltételeket, köztük a kezelési költségre vonatkozó kikötést és azok összefüggéseit is figyelembe kellett venni. A fent kifejtettek szerint köztudomású módon felmerülő ügyviteli, adminisztrációs költségek ellentételezéseként átalánydíjként százalékos mértékben felszámított, világosan és egyértelműen meghatározott kezelési költség nem tisztességtelen. A jelen tényállás mellett a perbeli esetben figyelemmel a köztudomásúan felmerülő adminisztrációs költségek kezelési költségként történő felszámítására és felszámíthatóságára a felek kölcsönszerződéséből nem állapítható meg, hogy a szerződés hivatkozott pontjában kikötött folyósítás egyik feltételeként meghatározott, az igényelt kölcsönösszeg 1 %-ának megfelelő összegű hitelkeret beállítási jutalék - amely az igényelt kölcsönösszeg alapján 69.693,-Ft-ban állapítható meg - milyen I.r. alperesi ellenszolgáltatást ellentételez. A kölcsönszerződés I.3.d) pontja a folyósítás egyik feltételeként csak azt tartalmazza, hogy az adósnak az igényelt kölcsönösszeg 1%-ának megfelelő összegű hitelkeret beállítási jutalékot kell megfizetnie. A hitelkeret beállítási (folyósítási) jutalékkal kapcsolatban konkrét meghatározást sem a szerződés, sem az ahhoz kapcsolódó okiratok nem tartalmaznak, kizárólag azt határozták meg, hogy az adósnak hitelkeret beállítási jutalékot kell megfizetnie.

Az alpereseknek az a hivatkozása, hogy a hitelkeret beállítási jutalék a folyósítással kapcsolatos feladatok (folyósítási feltételek teljesülésének ellenőrzése, a folyósítás végrehajtása) elvégzéséért került felszámításra, a felek megállapodásából nem olvasható ki. Az alperesek által felsorolt feladatoknak nincs szerződéses alapja, mert a szerződés és az ahhoz kapcsolódó okiratok sem tartalmaznak fogalom meghatározást és azt sem fejtik ki, hogy milyen szolgáltatások

ellentételezésére szolgál a kikötött jutalék. Az alperesek kizárólag a perbeli ellenkérelmükben jelölték meg azokat a tevékenységeket, amelyek álláspontjuk szerint a hitelkeret beállítási jutalék ellentételez. Éppen ezen utólagos, egyoldalú meghatározások jelentik a jutalék kikötés tisztességtelenségét. A fogyasztó (adós) számára a szerződéskötéskor nem volt ismert és nem tudta megállapítani a szerződés szövegéből, vagy az ahhoz kapcsolódó okiratokból, sem a jogszabályokból, hogy az alperesek által utólag megjelölt tevékenységek ellentételezéseként kerül felszámításra a jutalék. (Fővárosi Ítéltábla 13.Gf..../2016/4-II.)

Az a körülmény, hogy a jogszabályok a folyósítási hitelkeret beállítási jutalék felszámítására lehetőséget biztosítottak, nem mentesítette az ezen Általános Szerződési Feltételt megfogalmazó I.r. alperest azon kötelezettsége alól, hogy egyértelműen és beazonosíthatóan határozza meg azt a tevékenységet, szolgáltatást, amelynek ellentételezésére a meghatározott tartalmú kezelési költség kikötés mellett a hitelkeret beállítási (folyósítási) jutalék megállapításra került. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság az alperesek fellebbezési érvelésével szemben helyesen állapította meg, hogy a felek szerződésében a hitelkeret folyósítási jutalék kikötése tisztességtelennek minősül. Ennek jogkövetkezményeit a törvényszék a 6/2013. Polgári Jogegységi Döntés 5. pontja, és az rPtk. 239. §. (2) bekezdése alkalmazásával helytállóan állapította meg.

Az ítéltábla mindezen indokokra tekintettel a törvényszék ítéletét a Pp. 253. §. (2) bekezdése alapján megkötött kölcsönszerződés III. pontjának egyes kikötéseit, illetve V.4. pontjának egyes kikötései vonatkozás tisztességtelen szerződési feltétel jogcímén előterjesztett kereseti kérelmének elutasításával megváltoztatta.

Az alperesek fellebbezése részben, a fellebbezett szerződési kikötésekhez viszonyítva 2/3-1/3 arányban volt eredményes, ami azt jelenti, hogy az alperesek ezen pernyertességi arány figyelembevételével jogosultak a másodfokú perköltség érvényesítésére. Így a lerótt 48.000,-Ft eljárási illeték 2/3-ára, 32.000,-Ft-ra, a meg nem határozható pertárgyértékre figyelemmel a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §. (5) bekezdése alapján a perben kifejtett ügyvédi tevékenységével is arányban álló 15.000,-Ft ügyvédi munkadíjra, mindösszesen 47.000,-Ft másodfokú perköltségre tarthatnak igényt. A felperest a személyes költségmentesség kedvezménye a Pp.86.§.(3) bekezdése nem mentesítette, hogy az Ítéltábla a Pp. 81. §. (1) bekezdése alapján a felperest ezen perköltség alperesek javára történő megfizetésére kötelezze azzal, hogy ezt meghaladóan mindegyik fél viseli a fellebbezési eljárásban felmerült költségét.

Győr, 2017. május 10.

Dr. Zámbó Tamás sk.
a tanács elnöke

. Kovácsfi László sk.. Szalay Róbert sk.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül:
Kiadó: